

مطالعات

مقالات علمی

اخبار و گزارشها

یامین‌الدلائل

صاحب امتیاز

انجمن علمی تحقیق و تصحیح نسخه‌های خطی ایران

مدیرمسئول

دکتر زهیر طیب (مدیر انجمن علمی)

سر دبیر

سید مرتضی میرهاشمی (استاد)

سر دبیر همکار

محمد سرور مولایی (استاد)

اعضای هیات تحریریه

نورالدین نعمتی (استاد)

سید احمد کازرونی (استاد)

علی افضلی (دانشیار)

شیرزاد طایفی (دانشیار)

غلامرضا مستعلی پارسا (دانشیار)

احمد گلی (استاد)

محمود فضیلت (استاد)

عبدالرضا سیف (استاد)

اعضای هیات تحریریه بین‌المللی

نورعلی نورزاد (تاجیکستان)

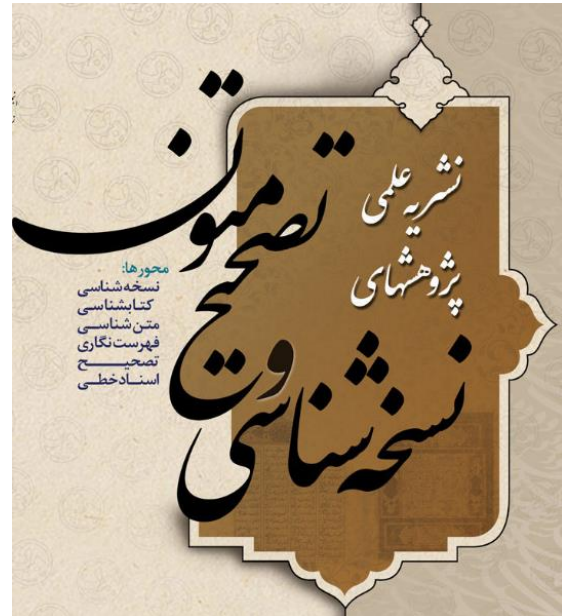
محمد نوری الموسوی (عراق)

احمد حسین البکر (مصر)

دوره انتشار

دوفصلنامه

شاپا چاپی: ۲۷۸۳-۴۹۱۳ شاپا الکترونیکی: ۲۸۲۱-۱۶۷۷

دوره سوم ، شماره نخست

(شماره ۵ پیاپی)

بهار و تابستان ۱۴۰۳ هجری شمسی

مشاوران:

علی محمد مؤذنی - احمد خاتمی - توفیق سبحانی - سید علی اصغر میرباقری فرد - سید حسین مرعشی - آزاد محمودی - مرتضی رضوان فر - الهام ملک‌زاده - نوری الموسوی - سعید شفیعیون - رحیمه ببرکنه شمشیری - مرتضی چرمگی عمرانی - تیمور مال میر

تمامی دست‌اندرکاران و نویسندگان، دارای درجه علمی دکتری هستند مگر آن که رتبه تحصیلی دیگری برای آنان در متن، تصریح شده باشد.

مطالعات

مقالات علمی

اخبار و گزارشها

فهرست

دوره سوم (۳) شماره نخست (۱) پیاپی (۵) بهار و تابستان ۱۴۰۳ هجری شمسی

زهیر طیب (مدیر مسؤول)

حکمرانی نسخه‌های خطی

صفحه ۱-۳

[DOI: 10.22034/crtc.2024/182616](https://doi.org/10.22034/crtc.2024/182616)

[DOR: 20/1001/1/27834913/1403/3/1/1/2](https://doi.org/10.22034/crtc.2024/182616)

مژده کمالی فرد، یحیی طالبیان

دستور معماری میرحسین معمایی

صفحه ۴-۴۸

[DOI: 10.22034/crtc.2023/173009](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/173009)

[DOR: 20/1001/1/27834913/1403/3/1/2/3](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/173009)

محمدصادق میرزا ابوالقاسمی

نسخه‌شناسی دستنویس منتخب مثنوی معنوی به خط ملاصدرای شیرازی

صفحه ۴۹-۷۳

[DOI: 10.22034/crtc.2023/175102](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/175102)

[DOR: 20/1001/1/27834913/1403/3/1/3/4](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/175102)

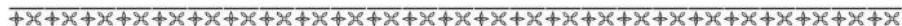
تیمور مال میر، داریوش قلعه‌قبادی

نقد و تصحیح چند بیت از دفتر ششم شاهنامه چاپ خالقی مطلق

صفحه ۷۴-۹۹

[DOI: 10.22034/crtc.2023/177631](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/177631)

[DOR: 20/1001/1/27834913/1403/3/1/4/5](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/177631)

مطالعات

مقالات علمی

اخبار و گزارشها

نجمه دزی، زهرا طاهریان

معرفی نسخه‌ی منشور نویافته بهرام و گلندام

صفحه ۱۰۰-۱۳۸

[DOI: 10.22034/crtc.2023/178377](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/178377)

[DOR: 0/1001/1/27834913/1403/3/1/5/6](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/178377)

احترام رضایی، کامیار پورمحمدی

نسخه‌شناسی مثنوی «مناظره الجواهر لمسرة الخواطر» سروده بصیری بغدادی

صفحه ۱۳۹-۱۶۷

<https://doi.org/10.22034/crtc.2023/178505>

[DOR: 0/1001/1/27834913/1403/3/1/6/7](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/178505)

مهناز نظامی عنبران، رحمان مشتاق مهر

مآخذ نویافته هفتاد رباعی دخیل با سرایندگان ناشناس در دیوان کبیر

صفحه ۱۶۸-۲۰۴

<https://doi.org/10.22034/crtc.2023/178718>

[DOR: 20/1001/1/27834913/1403/3/1/7/8](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/178718)

محسن گل دادی، مجتبی مجرد

نسخه‌شناسی و ضرورت‌های تصحیح شرح نصاب الصبیان اثر سیفکی شیرازی

صفحه ۲۰۵-۲۲۵

<https://doi.org/10.22034/crtc.2023/178854>

[DOR: 0/1001/1/27834913/1403/3/1/8/9](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/178854)

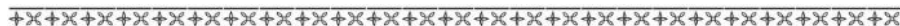
عباس پارسا طلب، حمیدرضا فهندژ سعدی

خلیل شیرازی و مثنوی «انوشیروان و زن پارسا»

صفحه ۲۲۶-۲۶۳

<https://doi.org/10.22034/crtc.2023/180299>

[DOR: 20/1001/1/27834913/1403/3/1/9/0](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/180299)

مطالعات

مقالات علمی

اخبار و گزارشها

سید امیر جهادی حسینی

متن‌شناسی بخش معانی نسخه خطی بدایع الصنائع

صفحه ۲۶۴-۲۹۰

<https://doi.org/10.22034/crtc.2023/180300>

[DOR:0/1001/1/27834913/1403/3/1/10/1](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/180300)

الهه کریمی، محمود بشیری، علی رواقی

شناخت تحلیلی و معرفی نسخ خطی جنون المجانین

صفحه ۲۹۱-۳۲۱

<https://doi.org/10.22034/crtc.2023/180300>

[DOR:0/1001/1/27834913/1403/3/1/11/2](https://doi.org/10.22034/crtc.2023/180300)

حکمرانی نسخه‌های خطی

زهیر طیب^۱

مدیر مسؤول نشریه و مدیر انجمن علمی تحقیق و تصحیح نسخه‌های خطی ایران

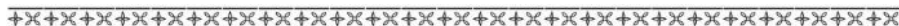
© Authors, Published by Journal of Codicology and manuscript research. This is an open-access paper distributed under the CC BY (license <http://creativecommons.org/licenses/by//4.0/>)

در جهان امروز شیوه‌های حکمرانی و مفهوم آن دستخوش تغییرات زیادی شده است. امروزه حکمرانی از فرایندی مرکزی به روندی توزیع یافته و از شکلی مستقل به قالبی شبکه‌ای درآمده است. رفع تعارضات اجتماعی (حکومت‌گریزی)، کاستن از پیچیدگی مسائل حکمرانی و خنثی کردن اثرگذاری عوامل متعدد غیر سازنده، درمان ضعف فرهنگ مشارکت در جامعه، اصلاح سوگیری‌های شناختی، جبران محدودیت منابع، حرکت با مبانی فکری و نظام ارزشی مردم، نقش‌آفرینی و توانایی اجماع بین‌المللی، همه و همه در گرو تقویت پایه‌های فرهنگی و تمدنی کشور است و یکایک آنها با تقویت عناصر تاریخی فرهنگ و هنر ایران، امکان‌پذیر است. به چند نمونه از امکانات کشور برای حکمرانی خوب در این عرصه اشاره می‌شود:

۱- از مؤلفه‌های متین و رکین این عرصه، دیپلماسی نسخه‌های خطی است که جهان در زمینه بکارگیری آن فعال شده است. در دیدارهای سیاسی بین سران ایران و دیگر کشورها، دیده می‌شود که به عنوان هدیه‌ای نفیس، نسخه‌های خطی عکسی (فکسی میله) فارسی یا مربوط به فرهنگ ایران به مقامات عالی کشور تقدیم می‌شود. این امر، بمجرد ایجاد همفکری بین دستگاه سیاست خارجی کشور و مراجع تخصصی همچون این انجمن علمی یا دانشگاهها و پژوهشگاههای مرتبط با این حوزه، می‌تواند به روندی متقابل تبدیل شود و ما نیز نسخه‌های خطی‌مان را که معرف فرهنگ و تمدن و پیام تاریخی ایران است به سران کشورهای دیگر در

۱. دکترای زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه تهران. Tayyeb@ut.ac.ir - ۷۳۱۴-۹۶۸۲-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰ ORCID:

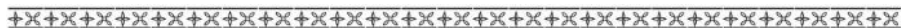

روندهای تشریفات دیدارهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تقدیم کنیم.

۲- کسب هویت شایسته بین‌المللی و ارائه چهره فخرمند فرهنگی ایران می‌تواند از مسیر اجرای پروژه‌های مخطوطات و انعکاس اخبار آن در جهان اتفاق بیفتد. نسخه‌های خطی به عنوان میراث مشترک بشری، کمترین مقاومت را در انتشار و بیشترین اقبال را در بین اخبار فرهنگی در مخاطبان دارند. این موضوع را از خلال مطالعات رسانه‌ای اخبار حوزه فرهنگ و انعکاس توأم با بازتاب مثبت از چنین خبرهایی می‌توان دریافت. اخبار کشف کتیبه‌ها و نسخه‌های خطی از هرجای جهان و مربوط به هر تمدن دور و نزدیک و دوست و دشمن، به دلیل یادآوری میراث مشترک کهن تاریخی، برای همه اقوام و نژادها جذاب و شنیدنی است و بمجرد توجه دستگاه‌های تبلیغی و خبری به این حوزه و تقویت ارتباط خبرگزاری‌ها (بویژه مراکز خبری فرهنگی) با مجامع تخصصی و کتابخانه‌های خطی، می‌تواند به منبعی فیاض برای انتشار و صدور افتخارات فرهنگی ایران در میراث مشترک جهانی تبدیل شود. بسا خبرهایی که موجب شکل‌گیری مشارکتهای بین‌المللی و پروژه‌های گروهی منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای و در یک روند آرام و مداوم، موجب اصلاح تصویر ایران در جهان و خنثی کردن تحریم‌های ظالمانه علیه ایران و تغییر ذهنیت جهانی درباره ایران شود. این اقدام از سویی دیگر می‌تواند ترجمانی در صنعت جهانگردی برای تقویت گردشگری میراثی و تاریخی - فرهنگی و جذب گردشگر و افزایش درآمد کشور و کتابخانه‌ها و موزه‌های کشور داشته باشد.

۳- سالانه مبالغ زیادی بودجه خرید کتاب در سازمانها و وزارتخانه‌های آموزشی و فرهنگی و میراثی تعیین و هزینه می‌شود که بخشی از آن جذب نشده و به خزانه باز می‌گردد. در برابر آن، عطش و نیازی گسترده برای خرید کتابهای خطی در مراکز فرهنگی و تراثی وجود دارد که در سایه کم توجهی به آن، موجب تاراج سرمایه‌های فرهنگی ملی ما به کشورهای دیگر و ناترازی تراثی بین ما و همسایگانمان می‌شود. همچنین در برابر دهها موسسه کوچک و بزرگ تدوین «آثار تألیفی»، تقریباً هیچ ردیفی برای تقویت موسسات پژوهشی و انتشاراتی «آثار تحقیقی - تصحیح و بازنشر آثار خطی» پیش بینی نمی‌شود؛ حالی که نسبت داده - ستاده در پروژه‌های خطی قابل قیاس با آثار تألیفی نیست و نقش تاریخ ساز آن، بدون کنار گذاشتن آنها، در مقایسه، بی‌بدیل است. در همفکری و همراهی سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارتخانه‌های مسوول و کمیسیون برنامه و بودجه مجلس، این نقیصه با یک سازماندهی مجدد و توجه و بازتعریف مسأله، قابل اصلاح و بهبود علمی و اجرایی است.

نمونه‌هایی که بیان شد حکایت از ضرورت پرداختن به «حکمرانی نسخه‌های خطی» و شناسایی و فعال‌تر ساختن ظرفیتهای فرهنگی این حوزه در بخشهای مختلف و ساماندهی بهینه ظرفیتهای برای استفاده هرچه بهتر از منابع غنی فرهنگی ایران دارد.

پیشنهاد اجرایی:

تدوین سند حکمرانی نسخه‌های خطی که در آن مبانی، سیاستگذاری، سازماندهی، تنظیم منابع و ترسیم افقهای آتی در کنار اجتماع و اشتراک ظرفیتهای اجرایی و قانونی در قالب کمیته‌ای در شورای عالی انقلاب فرهنگی یا کمیسیون فرهنگی دولت یا ساز و کاری مشابه آن طرح و تصویب شود، می‌تواند به هم‌افزایی فعالیتهای پراکنده و همسو کردن انرژیهای کوچک برای انجام کارهای بزرگ و اجرای ابرپروژه‌های فرهنگی منتهی شود.

پایان

